

TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE İÇ KAYNAKLARDAN SERMAYE ARTIRIMI: SİGORTA ŞİRKETLERİNDE İNCELEME

Suphi ASLANOĞLU, Doç. Dr.
s_aslanoglu@hotmail.com, Kırıkkale Üniversitesi

Tuba DERYA BASKAN, Dr.
tdbaskan@gmail.com, Kırıkkale Üniversitesi

Özet: İşletmelerin sahip ya da ortaklıklarından ayrı olarak kendilerine özgü kişilikleri vardır. İşletmeler de bu kişiliklerine uygun olarak faaliyetlerini yerine getirirler. Bu faaliyetler mal ya da hizmet üretebilmek, alım satım yapabilmek ve nihai olarak kâr elde etmektir. İşletmelerin bu faaliyetleri yapabilmesi için de bir takım varlıklara sahip olması gerekmektedir. Bu varlıkların ise bir takım kaynaklardan finanse edilmesi gerekmektedir. Bu kaynakların bir kısmı dışarıdan karşılanmaktadır. Bu varlıkların ise işletmenin iç kaynaklardan karşılanmaktadır. Bu çalışmada, işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmesi için ihtiyaç hissettiği kaynaklardan iç kaynaklar üzerinde durulmuş ve sermaye artırımının iç kaynaklardan karşılanması konusu ele alınmıştır. İşletmelerin iç kaynaklarını kullanarak sermaye artırımına gitme koşulları, yararları, önemi ve usulleri üzerinde durularak konu 6102 sayılı TTK açısından ele alınmıştır. Hisseleri halka arz olunan sigorta şirketlerinin son 3 yıllık finansal verileri incelenmek suretiyle bu şirketlerin iç kaynaklardan sermaye artırımına gidip gitmedikleri, iç kaynakları ne derece kullandıklarına ilişkin bir takım tespitlerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İç Kaynak, Sermaye Artırımı.

TURKISH COMMERCIAL CODE BY CAPITAL INCREASE IN COUNTRY RESOURCE: INSURANCE COMPANIES REVIEW

Abstract: Companies have their *sui generis* identities separate from owners or shareholders. They run their activities in consistent with that identity. The activities are production goods and services, trade them and eventually making profit. Companies need to have some assets to do those activities and the assets need to be financed by certain sources. The sources come from either domestically or externally. In this study, we focus on domestic sources originated from the company itself and specifically examine the capital increase from internal sources. The pre-conditions, benefits, importance and procedures for capital increase are dealt in terms of Turkish Commercial Code numbered 6102. Analyzing the last three years' financial data of insurance companies listed, we make some observations about whether they increase capital depending on domestic sources.

Keywords: Internal Sources, Capital Increase.

1. GİRİŞ

İşletmeler global iş dünyasındaki gelişmeler neticesinde sürekli kendilerini yenilemeli ve gelişmelere ayak uydurmalıdırlar. Nihayetinde asıl amaçları kâr elde etmek olan işletmeler bu amaçlarını yerine getirebilmek için faaliyet göstermektedirler. Bunun için de işletmeler hem gerekli gördükleri yatırımın yapılabilmesi için hem de geçmiş yıl zararlarının öz kaynak rakamlarını azaltması gibi nedenlerle sahip oldukları sermayeyi uygun şekilde kullanmalı ve gerektiği takdirde uygun kaynaklar ile sermaye artırımına gitmelidirler. 1957 yılından beri yürürlükte olan Türk Ticaret Kanunun (TTK) da, global iş dünyasındaki gelişmeler neticesinde anonim ve limited şirketlerin sermaye ihtiyacını süratle ve kolayca karşılayabilmek için sermaye artırım yöntemlerini yeniden düzenleniş ve üç farklı yöntem ile yapılabileceğini belirlemiştir. Bunlar;

- 1- Sermaye Taahhüdü Yoluyla Artırım
- 2- Şarta Bağlı Sermaye Artırımı
- 3- İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı

1- **Sermaye Taahhüdü Yoluyla Artırım;** TTK'nın 462. Maddesinin üçüncü fıkrasında 'Bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması halinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüdü edilme- si yoluyla sermaye artırılamaz. Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda ser- mayenin taahhüdü edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Artırımı genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas söz- leşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut payları- nın sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılmaz ve sınırlandırılmaz; bu haktan vazgeçilemez.' hükmü yer almaktadır (TTK, m.462/f.3).

Buna göre şirket bilançosunda sermayeye eklenebilecek fonlar var ise, öncelikle bu fonlar ile sermaye artırım yapılacaktır. Bu fonlar kullanılmadan sermaye artırım sermaye taahhüdü yoluyla yapılamayacaktır. Fakat şirketin acilen nakit ihtiyacı olması durumunda ya da nakdi sermaye artırımına acilen ihtiyacı olması gibi şartlarda mevzuatın izin verdiği fonlardan kullanım yapılabilmektedir.

2- **Şarta Bağlı Sermaye Artırımı;** TTK'nın 463. Maddesinin birinci fıkrasında, 'Genel kurul, yeni çıkarılan tah- viller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışan- lara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle,

sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir' hükmü yer almaktadır. Aynı zamanda ikinci fıkrasında 'Sermaye, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar' hükmü yer almaktadır (TTK, m.462/f.1-2).

TTK'nın bu hükümlerine göre şartlı sermaye artırımı, yeni çıkarılacak tahvillerin ve benzeri borçlanma araçlarının şirketin pay sahiplerine dönüşmelerini amaçlayan, bu yolla şirkete sermaye sağlayan ve çalışanlar için pay senedi çıkarılmasına olanak veren bir sermaye artırımı yöntemidir (Komisyon Raporu, m. 463). Bu yöntemde sermaye artırımının gerçekleşmesi için şarta bağlı olarak üçüncü kişilerin kendilerine tanınan haklarını kullanma kararı almaları gerekmektedir. Şarta bağlı sermaye artırımı için esas sözleşmede bir hüküm bulunmalı, artırımın şartları ve kuralları bu hükümde yer almalıdır (Şengür, 2011;115-116).

3- İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı; TTK'nın 462 maddesinin birinci fıkrasında 'Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir' hükmüne yer verilmiştir.

Bu mevzuat hükmüne göre iç kaynaklar gösterilmek ve mevzuatta fonlara gönderme yapılmaktadır. İç kaynaklardan sermaye artırımı için sağlanan fonlar dağıtılmayan geçmiş yıl kârları, kanuni yedek akçeler ile vergi kanunları veya diğer kanunlar uyarınca teşvik amacıyla vergi dışında tutulan ancak sermayeye ilavesi zorunlu tutulan veya belli bir süre işletmeden çekilmesi yasaklanan kazançlardan meydana gelmektedir (Ercan, 2012; 220).

Şirketlerde sermaye artırımı genellikle dış kaynaklardan finanse edilerek yapılmaktadır. Bunun yanı sıra şirketlerin çok fazla başvurduğu yöntemlerden biri olarak da karşımıza iç kaynaklar gelmektedir. İç kaynaklardan sermaye artışı şirketlere ek bir finansman kaynağı sağlamayıp şirketlerin mal varlıklarını da efektif olarak artırmamaktadır. Bununla birlikte şirketlerin itibarı artmakta, mali bünyesi kuvvetlenmekte ve bir takım vergisel avantajlarda sağlamaktadır (Yavuz, 2013;130).

Bu çalışmanın asıl konusunu oluşturan 'İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı' 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre daha ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

1.1. 6102 Sayılı TTK ile İç Kaynaklardan Sermaye Artışı

Sermaye artırımı, yeni paydaşların katılması veya mevcut pay sahiplerinin rüçhan haklarını kullanarak yeni pay almaları sonucu dış kaynaklardan gerçekleştirilebileceği gibi, şirketin mal varlığında bulunan bazı kaynakların kullanımıyla yapılan artırım sayesinde de gerçekleştirilebilir. Bu şekilde ortaklar mal varlığını büyütmeden, muhasebe işlemleri sonucunda, esas sermaye mal varlığı değerine yaklaştırılması suretiyle iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılabilir (Akkale, 2013; 35). Yani işletmelerin gerçek anlamda sermayelerini artırmayan ancak bilançonun pasifinde mevcut olan; yasal ve ekonomik yönden aktarılabilen öz sermaye unsuru fonların sermayeye eklenmesiyle gerçekleştirilir (Yıldız, 1991;104). İç kaynaklardan sermaye artırımı ile şirketlerin amacı; şirketin yıllık kâr oranının ve pay senetlerini kurunun düşürülmesi, kâr dağıtımında dengenin sağlanması ve ortaklık kredisinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır (Akkale, 2013; 35).

6102 sayılı TTK'nın 462. Maddesinde düzenlenen iç kaynaklardan sermaye artırımı kanunda ilk defa düzenlenmiştir. 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanununda bu yönetime değinilmemiş olsa da, işletmelerin çok fazla başvurduğu bir yöntemdir. Bu yöntem yargı ve Gümrük Ticaret Bakanlığı uygulamasında kabul edilmektedir. 6102 sayılı TTK'ya göre iç kaynaklar yasal dayanağa kavuşturulmuştur (Yavuz, 2013;129). Bu maddenin birinci fıkrasına göre, iç kaynaklar esas sözleşme ve/veya genel kurul kararıyla ayrılmış (isteğe bağlı) yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbest kısımlarıdır (Komisyon Raporu, 96). Yani Kanun'un 462. Maddesinde izin verilen bazı fonlar sermayeye dönüştürülebilir. Örneğin; sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına izin verdiği fonlar ile sermaye iç kaynaklardan artırılabilir. Sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğu, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır (Karadeniz, erişim tarihi: 12.09.2013)

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre iç kaynaklardan sermaye artırımı aşağıdaki kelimelerde açıklanmaktadır.

1.1.1. Yedek Akçeler

6102 sayılı TTK'da yedek akçeler ile ilgili hükümlerin düzenlenmesinde, 6762 sayılı TTK'daki hükümler esas alınmakla beraber gelişen ekonomi ve ticari hayata göre yeni anlayışlara ve ilkelere yer verildiği görülmektedir.

Kanuni Yedek Akçe; TTK'da yedek akçe ayrılmasını zorunlu kılan hükümlerine göre ayrılan yedek akçelerdir. Bu bakımdan sermaye şirketleri kârlarının belirli bir kısmı için yedek akçe ayırmak zorundadırlar (Şengür, 2011; 111). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kanuni yedek akçe 519. Maddede düzenlenmiştir. TTK'da kanuni yedek akçeler, "Genel Kanuni Yedek Akçe" ile "Şirketlerin İsteği İle Ayrıldığı Ayrılan Yedek Akçe" olmak üzere ikiye ayrılmışlardır.

Genel Kanuni Yedek Akçeler; kanuna göre, şirketler yıllık kârlarının %5 ile ödenmiş sermayenin %20'sine ulaşınca kadar genel kanuni yedek akçe ayırırlar.

Sirketin İsteği İle Ayırdığı Yedek Akçe; Buna ilişkin düzenleme 521. madde de yapılmıştır. TTK'nın 521. maddesinde "Yedek akçeye yıllık kârın yüzde beşinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Esas sözleşme ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülenme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir." hükmü yer almaktadır (Akyol, erişim Tarihi: 05.11.2013).

Türk Ticaret Kanunu'nun 466. ve 534. maddeleri gereği, anonim ile limited şirketlerin elde ettikleri safi kârlar üzerinden kanuni yedek akçe ayrımları gerekmektedir. TTK'nın 466. maddesinin üçüncü fıkrasında kanuni yedek akçelerin kullanım alanlarına ve koşullarına yer verilmiştir. Buna göre, kanuni yedek akçe, şirket esas sermayenin yarısını geçmedikçe, sermaye artırımı için kullanılamaz. Buna karşılık, kanuni yedek akçenin esas sermayesinin yarısını geçen kısmının sermaye artırımında kullanılması mümkündür. Bununla birlikte, şirket ana sözleşmesinde kanuni tavanı aşan kısmın sermaye artırımından başka bir amaç için (örneğin; taşıt alımı) kullanılması öngörülmüş olabilir. Bu durumda, kanuni tavanı aşan yani şirket esas sermayesinin yarısını geçen kanuni yedek akçenin sermaye artırımında kullanılması için, ana sözleşmedeki amaç hükmünün kaldırılması yahut değiştirilerek sermaye artırımında kullanmaya uygun hale getirilmesi gerekir. Diğer yandan, kanuni yedek akçelerin, TTK'nın 466. maddesinin 3. fıkrasına aykırı olarak sermaye artırımında kullanılması halinde, sermaye artırımı aynı zamanda ana sözleşme değişikliği niteliğinde olduğundan ve genel kurulca kararlaştırılması gerektiğinden ilgili genel kurul kararı Kanun'un emredici hükmüne aykırılık teşkil edeceğinden batıl kabul edilebilecektir. Holding şirketler ile özel kanunlara tabi olan anonim ve limited şirketler bu genellemeden müstesnadır (Altaş, erişim tarihi: 12.12.2013).

1.1.2. Fonlar

TTK'nın 462 maddesinin birinci fıkrasına göre iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılacak kaynaklardan biri de fonlardır. Buna göre sermayeye konacak fonlar ismen belirtilmemiş, fakat "mevzuatta sermayeye eklenmesine izin verilen fonlar" şeklinde bir tanımlama yapılmıştır. Bu fonlara örnek olarak, yeniden değerlendirme, ihraç primleri, iştirak ve taşınmaz satış hasılatı, yabancı para çevrim farkları, par senedi iptal kârları ve enflasyon fonu sayılabilir (Yavuz, 2013; 131).

Bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması hâlinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamaz. Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Artırım genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılmaz ve sınırlandırılmaz; bu haktan vazgeçilemez (Karadeniz, erişim tarihi: 12.09.2013).

Maddenin gerekçesine göre; üçüncü fıkranın birinci cümlesi pay sahiplerinin korunması amacıyla konulmuş, istisnası bulunmayan, başka bir deyişle hiçbir sebeple bertaraf edilemeyecek olan emredici bir kuraldır. Uygulamada, bazı şirketlerin, bilançoda sermayeye eklenebilecek bir fon mevcutken veya böyle bir fonun hesaplanıp bilanço'ya konulması yolu açırken, önce nakdi sermaye artırımı yaparak ve çoğu kez bunun miktarını yüksek tutarak, artırımı bazı pay sahiplerinin katılmamalarından diğer bir grup pay sahibine yarar sağladıkları görülmektedir. Kural hâkim öğretinin ve Yargıtay'ın görüşlerini kanunlaştırmaktadır. Bu emredici kurala aykırılığın hukukî sonucu butlandır.

Bir şirket bilançosunda mevzuatın sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar bulunduğu sürece sermaye artırımı yapılamayacak yapılmış olsa bile arttırılan sermaye hiçbir sonuç doğurmayacaktır.

Kısaca fon yasağı, hâkim sermayedarın hem pay sahipliği hem de mali gücünü kötüye kullanarak diğer küçük pay sahiplerine zarar vermesinin önüne geçmek için getirilmiş bir düzenlemedir. Dolayısı ile pratikte bir sermaye artırımı sırasında 462. maddenin bu ruhu da dikkate alınarak bir sonuca ulaşılması ilerleyen dönemde kuvvetle muhtemel olumsuzlukları önleyecektir.

Ancak doğaldır ki, bir şirket normal ekonomik koşullarda dışarıdan nakit girişine ihtiyaç duyar ve çoğu zaman tüm bu işlemlerin çok kısa bir süre içinde sonuçlandırılması zorunluluk halini alır. Bu nedenledir ki 462.madde aynı zamanda eş zamanlı olarak sermaye artırımını düzenlemektedir.

Buna göre, şirket eş zamanlı olarak sermayesini hem fonlar ile hem de sermaye taahhüdü ile yerine getirebilir. Yine bu işlemlerde de fonun şirket bünyesine gerçekten bulunduğu ilişkin olarak yukarıda belirtilmiş olan prosedürlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu sermaye artırımı eş zamanlı olarak yapılsa bile fonlar nedeniyle bedelsiz olarak hisse senedi alacak olan pay sahipleri bedelli sermaye artırımına iştirak etmek zorunda değildir (Nazalı, erişim tarihi: 2.08.2013).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanan 2003/3 sayılı İç Ticaret Tebliğine göre nakit paradan başka sermaye artırımında kullanabilecek fonlar şunlardır (Ercan, 2012; 220-221).

- Değer artış fonu
- İştiraklerden gelen artış fonu
- Maliyet artış fonu
- İştirak hisseleri ve taşınmaz satış kârlarının ilavesi
- Dağıtılmayan geçmiş kârlar

- Enflasyon düzelmesinden kaynaklanan geçmiş yıllar kârları ile sermaye enflasyon düzeltme olumlu farkları
- 5024 sayılı Kanunla VUK'nun mükerrer 298. Maddesinde yapılan değişikliklerle 31.12.2004 tarihli bilançoların düzeltilmesi sonucu hesaplanan öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları
- 5746 sayılı kanun uyarınca TUBİTAK ve benzeri kuruluşlar tarafından ödenen hibeler (devlet yardımları)
- 5811 sayılı kanun uyarınca işletmeye aide edilen kazanç farkları,
- Hisse senedi ihraç primleri.

1.2. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı Usulü

İç kaynaklardan sermaye şekli daha önceden de belirtildiği gibi şirketlere dışarıdan mal varlığı getirilmeden, özel bir esas sözleşme değişikliği ve özel bir sermaye artırımdır (Yavuz, 2013; 136). Şirketler iç kaynaklardan sermaye artırımı yaparlarken dikkat etmeleri gereken usuller aşağıdaki gibidir.

- Şirketler sermaye artırımına payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece gidemezler. Yani şirketin ödenmemiş sermayesi var ise bunun ödenmiş olması gerekmektedir. Bunun istisnası ise iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımdır. İç kaynaklardan sermaye artırımı için payların tamamının veya bir kısmının ödenmiş olması gerekmektedir (A.g.m., 136)

TTK'ya göre şirketler sermaye artırımında yönetim kurulu tarafından bir beyan imzalamalıdır. TTK'nın 457. Maddesinin birinci fıkrasına göre "Yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre bir beyan imzalanır. Beyan, bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre hazırlanır" hükmü yer almaktadır. Buna göre, bu beyanda iç kaynaklardan sermaye artırımının yapılması için sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekten bulunup bulunmadığı ve şirketin mal varlığı içinde olduğunun garantisini verilmektedir. (Madde 457). Şirketler tarafından verilen beyanın yanlış, hileli, eksik, sahte, gerçeği yansıtmama olaylarından dolayı hukuka aykırılıkların olması ve zararın ortaya çıkması durumunda ise belgeyi düzenleyenlere hukuki yaptırımlar uygulanacaktır (TTK Madde 549).

- Şirketlerin iç kaynaklardan sermaye artırımı yapmaları durumunda, artırımın tescil edilebilmesi için şirketin öz varlığının tespiti, şirket sermayesinin karşılıksız kalıp kalmadığı, sermayenin hangi oranda bulunduğu ve iç kaynaklardan artırılan tutarın şirketin bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin raporun yeminli mali müşavir (YMM) ya da serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM) tarafından ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi gerekmektedir (Yavuz, 2013; 136).

Esas sermaye artırımında genel kurul, kayıtlı sermaye artırımında yönetim kurulu yetkilidir. Yönetim kurulu icra organı, genel kurul ise karar organıdır. İç kaynaklardan sermaye artırımına karar verme yetkisi kural olarak genel kurula aittir. Yönetim kurulu sermayenin iç kaynaklardan artırılması durumunda sermayenin nereden karşılandığı, kaynağın geçerliliği ve ortaklık malvarlığı içindeki mevcudiyeti hakkında garanti verme hususlarını içeren bir beyan hazırlar (Akkale, 2013; 36). İç kaynaklardan sermaye artırımının da dâhil olduğu her türlü sermaye artırımları için genel kurul öncesi Gümrük ve Ticaret Bakanlığında izin almaları zorunludur (Yavuz, 2013; 138).

- Sermaye artırım kararının alınmasından sonra genel kurul tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde bu kararın yönetim kurulu tarafından şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili gazetesine ilan ettirilmesi gerekmektedir. Ayrıca internet sitesi açmakla yükümlü olan şirketlerin internette yayınlamaları zorunludur. Söz konusu karar üç ay içerisinde tescil edilmezse Gümrük ve Ticaret Bakanlığında alınan izin geçersiz olmaktadır. Artırım kararı ticaret siciline tescil ile geçerlilik kazanacaktır (A.g.e.; 138).

1.3. Sermaye Artırımında Usule Uyulmaması Durumundaki Yaptırımlar

TTK'nın sermaye artırımına ilişkin usullere uyulmaması halinde cezai yaptırımlar özet olarak aşağıdaki gibi olacaktır.

- Genel kurulun, anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır. (Yeni TTK 447/c).
- Sermaye artırım türlerindeki düzenlemelere uyulmaması halinde anonim şirketin feshi 353'üncü maddedeki düzenlemeler uyarınca istenebilecektir.
- 549'uncu maddede belirtilen belgeleri sahte olarak düzenleyenler ile ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıtlar yapanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası alabilirler.
- 550'nci maddeye aykırı hareket edenler üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar. Yukarıdaki düzenlemeler anonim şirketlere ilişkindir. Ancak, Yeni TTK'nın 644'üncü maddesine göre yukarıdaki düzenlemeler (353, 549, 550'nci madde düzenlemeleri) limited şirketlere de uygulanacaktır. Dolayısıyla, 549 ve 550'nci maddedeki cezai yaptırımlar da, 644'üncü maddenin d fıkrasına göre limited şirketler bakımından da geçerlidir.
- Sermaye artırımına ilişkin usullere uyulmaması halinde yukarıda ele aldığımız üzere ciddi cezai yaptırımlarla karşılaşmak konusudur. Sermaye artırımını yapılırken Yeni TTK'nın düzenlemelerine dikkat edilmesi cezai yaptırımlarla karşılaşmak istemeyenler için önemlidir (Öncü, erişim tarihi:2013).

II. SİGORTA SEKTÖRÜNDE İÇ KAYNAKLARDAN SERMAYE ARTIRIMINA YÖNELİK İNCELEME

Bu çalışmada, sigorta sektöründe halka arz yoluyla faaliyet gösteren 6 şirketin 2010-2012 dönemine ilişkin finansal verileri incelenerek şirketlerin sermaye artırımında uyguladıkları yöntemler ve bu arada iç kaynaklardan sermaye artırımını yapıp yapmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Uygulama kapsamına alınan şirketler aşağıdaki gibidir;

- Aksigorta A.Ş.
- Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.
- Aviva Sigorta A.Ş.
- Güneş Sigorta A.Ş.
- Ray Sigorta A.Ş.
- Yapı Kredi Sigorta A.Ş.

Yukarıda yer alan ve halka arz yoluyla faaliyet gösteren şirketlerin 2010-2012 dönemlerine ilişkin mali tabloları aşağıda tek tek incelenerek sermaye artırımını var ise hangi yollarla artırımın gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

a) Aksigorta A.Ş.

Aksigorta A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 371.644.405 TL olup bu tutarın 306.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 796.537 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından (sermaye yedekleri), 59.802.506 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 62 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, 3.250.020 TL'lik kısmı özel fonlardan, 319.270 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından ve geriye kalan 1.476.010 TL'lik kısmı ise dönem net kârından oluşmaktadır. 31.12.2010 tarihi itibarıyla şirketin nominal sermayesi 306.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 1 Kr değerindeki 30.600.000.000 paydan ibarettir. Şirket 2499 sayılı kanun hükümlerine göre kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olup 31.12.2010 itibarıyla şirketin kayıtlı sermayesi 500.000.000 TL'dir. Şirket, 2010 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiş olup mevcut sermaye yapısını korumuştur.

Aksigorta A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin öz sermaye toplamı 402.808.562 TL olup bu tutarın 306.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 4.328.261 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından (sermaye yedekleri), 59.802.506 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 62 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, -865.162 TL'lik kısmı finansal varlık değerlemesinden, 1.513.576 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, 31.896.793 TL'lik kısmı dönem net kârından ve geriye kalan 132.526 TL'lik kısmı ise dağıtımına konu olmayan kârdan oluşmaktadır. 2010 faaliyet dönemi ile karşılaştırıldığında, şirketin 2010 yılında 371.644.405 TL'lik olan sermayesi 2011 yılında 31.164.157 TL'lik artışla 402.808.562 TL olarak gerçekleşmiştir. Şirket, 2010 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiş olup mevcut sermaye yapısını korumuştur.

Aksigorta A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 423.597.652 TL olup bu tutarın 306.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 4.460.787 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından (sermaye yedekleri), 62.767.184 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 62 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, 183.320 TL'lik kısmı finansal varlık değerlemesinden, 1.513.576 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından ve geriye kalan 48.672.723 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2011 faaliyet dönemi ile karşılaştırıldığında, şirketin 2011 yılında 402.808.560 TL'lik olan sermayesi 2012 yılında 20.789.000 TL'lik artışla 423.597.652 TL olarak gerçekleşmiştir. Şirket, 2011 yılında elde etmiş olduğu 28.932.115 TL tutarındaki dönem kârını ortaklarına kâr payı olarak dağıtmıştır. Şirket, 2012 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiş olup mevcut sermaye yapısını korumuştur.

Bu çerçevede, Aksigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, bu kapsamda iç kaynaklardan da sermaye artırımının yapılmadığı tespit edilmiştir.

b) Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.

Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 455.785.920 TL olup bu tutarın 250.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 53.804.048 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 23.652.466 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, 13.367.976 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 33.888.379 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 8.287.838 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, 72.785.213 TL'lik kısmı dönem net kârından ve geriye kalan 40.605 TL'lik kısmı ise dağıtımına konu olmayan dönem kârından oluşmaktadır. 31.12.2010 tarihi itibarıyla şirketin nominal sermayesi 250.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 1 Kuruş değerindeki 25.000.000.000 paydan ibarettir. Sermaye, 1.000.000 TL tutarındaki 100.000.000 adet A Grubu hisse ve geri kalan tutarda B Grubu hisse ile temsil edilmektedir. Şirket 2499 sayılı kanun hükümlerine göre kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olup 31.12.2010 itibarıyla şirketin kayıtlı sermayesi tavanı 300.000.000 TL'dir. Şirket, 2010 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiş olup mevcut sermaye yapısını korumuştur.

Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 433.337.577 TL olup bu tutarın 300.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 60.430.004 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 9.095.243 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, 1.219.776 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, -9.822.204 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 9.493.958 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından ve geriye kalan 62.920.800 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2011 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 50.000.000 TL'lik artışla 250.000.000 TL'den 300.000.000 TL'ye yükselmiştir. Şirketin 250.000.000 TL olan ödenmiş sermayesi, 30.000.000 TL'lik kısmının

olağanüstü yedeklerden, 18.917.988 TL'lik kısmının statü yedeklerinden, 1.01.912 TL'lik kısmının statü yedekleri enflasyon düzeltilmesinden, 80.100 TL'sinin ise iştirak satış kazançlarından karşılanması yoluyla toplam 50.000.000 TL tutarında iç kaynaklardan artırılarak 300.000.000 TL'ye yükseltilmiştir. Vergi mevzuatı hükümlerine göre, şirketlerin aktiflerinde yer alan gayrimenkul ve iştiraklerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı en az beş tam yıl süreyle pasifte özel bir fon hesabında tutulması kaydıyla kurumlar vergisinden müstesnadır. İstisna edilen kazanç beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilemez veya işletmeden çekilemez. 31.12.2011 tarihi itibarıyla 40.605 TL tutarındaki 2010 yılı sabit kıymet ve iştirak kazancı istisna tutarı dönem içinde sermayeye eklenecek satış kârları hesabına sınıflanmış ve sonrasında sermaye artışında kullanılmıştır. 31.12.2011 tarihi itibarıyla şirketin çıkarılmış sermayesi 3000.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 1 Kuruş değerindeki 30.000.000.000 paydan ibarettir. Sermaye, 1.000.000 TL tutarındaki 100.000.000 adet A Grubu hisse ve geri kalan tutarda B Grubu hisse ile temsil edilmektedir. Şirket 2499 sayılı kanun hükümlerine göre kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olup 31.12.2011 itibarıyla şirketin kayıtlı sermayesi tavanı 450.000.000 TL'dir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, şirket 2011 faaliyet döneminde iç kaynaklardan karşılanmak suretiyle 50.000.000 TL tutarında sermaye artırımına gitmiştir.

Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 529.485.605 TL olup bu tutarın 300.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 66.400.396 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 13.722.714 TL'lik kısmı statü yedeklerinden, 12.205.336 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 46.804.925 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 9.400.159 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından ve geriye kalan 80.952.075 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2012 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 300.000.000 TL olup şirket bu faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artışına gitmemiştir. 31.12.2012 tarihi itibarıyla şirketin çıkarılmış sermayesi 3000.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 1 Kuruş değerindeki 30.000.000.000 paydan ibarettir. Sermaye, 1.000.000 TL tutarındaki 100.000.000 adet A Grubu hisse ve geri kalan tutarda B Grubu hisse ile temsil edilmektedir. Şirket 2499 sayılı kanun hükümlerine göre kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olup 31.12.2011 itibarıyla şirketin kayıtlı sermayesi tavanı 450.000.000 TL'dir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, şirket 2012 faaliyet döneminde sermaye artırımına gitmemiştir.

Bu çerçevede, Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010 ve 2012 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, bununla birlikte 2011 faaliyet döneminde ödenmiş sermayesini 50.000.000 TL artırmak suretiyle toplam sermayesini 250.000.000 TL'den 300.000.000 TL'ye yükseltmiş ve artırılan sermaye şirketin iç kaynaklarından karşılanmıştır.

c) Aviva Sigorta A.Ş.

Aviva Sigorta A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 75.923.430 TL olup bu tutarın 75.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 135.825 TL'lik kısmı hisse senedi ihraç primlerinden, 4.230.349 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 23.677.200 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 871.867 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, -2.125.838 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, -25.865.973 TL'lik kısmı dönem net zararından oluşmaktadır. 31.12.2010 tarihi itibarıyla şirketin nominal sermayesi 75.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 1 Kuruş değerindeki 750.000.000 paydan ibarettir. 31.12.2010 itibarıyla şirketin sermayesi A, B ve C grubu hisselerinden oluşmaktadır. Şirket, 2010 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiş olup mevcut sermaye yapısını korumuştur.

Aviva Sigorta A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 76.141.568 TL olup bu tutarın 111.997.500 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 135.825 TL'lik kısmı hisse senedi ihraç primlerinden, 4.230.349 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 23.677.200 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, -802.240 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, -27.991.811 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından ve -35.105.255 TL'lik kısmı dönem net zararından oluşmaktadır. 2011 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 36.997.500 TL'lik artışla 75.000.000 TL'den 111.997.500 TL'ye yükselmiştir. Şirket yönetim kurulunun kararı ile kayıtlı sermaye tavanı 75.000.000 TL'den 150.000.000 TL'ye çıkarılmış ve 2011 yılı hesap yılına ilişkin yapılan olağan genel kurul toplantısında şirket kayıtlarında tescili beklenen sermaye olarak muhasebeleştirilmiş olan 36.997.500 TL tutarındaki sermaye avansı ödenmiş sermaye olarak sınıflandırılmıştır. Böylece, şirketin 75.000.000 TL olan ödenmiş sermayesi 36.997.500 TL'lik nakdi artışla 111.997.500 TL'ye yükseltilmiştir.

Aviva Sigorta A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 79.928.895 TL olup bu tutarın 150.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 19.732.000 TL'lik kısmı tescili beklenen sermayeden, 4.230.349 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 23.677.200 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 1.139.176 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 63.097.066 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 55.931.251 TL'lik kısmı dönem net zararından oluşmaktadır. Şirket yönetim kurulu kararı ile bedelli olarak yapılan sermaye artırımını ile çıkarılmış sermaye 75.000.000 TL'den 150.000.000 TL'ye yükseltilmiştir. Aviva International Holdings Limited tarafından 16.12.2011 tarihinde gönderilen 36.997.500 TL ile 05.04.2012 tarihinde gönderilen 36.997.500 TL tutarındaki sermaye avansları sermaye artırım sürecinin tamamlanması ile sermaye hesabında sınıflandırılmıştır. Öte yandan, yapılacak sermaye artırımında kullanılmak üzere 19.732.000 TL tutarındaki sermaye avansı, bilanço tarihi itibarıyla sermaye artışına ilişkin işlemlerin deva etmesi nedeniyle tescili beklenen sermaye olarak muhasebeleştirilmiştir. Buna göre, 2012 yılında yapılan sermaye

artırımı nakdi kaynaklardan karşılanmış olup iç kaynaklardan herhangi bir sermaye artırımı yapılamamış, zira şirketin cari ve geçmiş dönem zararları oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiş olup şirketin finansal yapısı iç kaynaklardan sermaye artırımı yapmaya elverişli değildir.

Bu çerçevede, Aviva Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010 yılında herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, 2011 ve 2012 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına giderek ödenmiş sermayesini 75.000.000 TL artırmak suretiyle toplam sermayesini 150.000.000 TL'ye yükseltmiş ve artırılan sermaye nakdi kaynaklardan karşılanmıştır. Şirketin dönemler itibarıyla finansal yapısı incelendiğinde, faaliyet dönemlerinin oldukça yüksek tutarlarda zararlar kapanmış olması nedeniyle sermaye artırımının şirketin iç kaynaklarından karşılanma imkânı söz konusu olmamıştır.

d) **Güneş Sigorta A.Ş.**
Güneş Sigorta A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 195.994.095 TL olup bu tutarın 150.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 29.182.404 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 4.949.441 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 18.606.406 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 19.057.881 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, 13.853.429 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, -47.155.466 TL'lik kısmı dönem net zararından ve geriye kalan 7.500.000 TL'lik kısmı ise dağıtımına konu olmayan dönem kârından oluşmaktadır. 31.12.2010 tarihi itibarıyla şirketin çıkarılmış ve tamamı ödenmiş 1.500.000.000 adet hisse senedi bulunmaktadır. Şirket, TMS-16 Maddi Duran Varlıklar standardı çerçevesinde kullanım amaçlı gayrimenkullerini yeniden değerlendirme modeliyle muhasebeleştirmiştir. Söz konusu gayrimenkullerin taşınan değerlerinde yeniden değerlendirme sonucu meydana gelen artışlar, vergi etkilerinden netleştirilmiş olarak diğer sermaye yedekleri hesabında muhasebeleştirilmiştir. Öte yandan, şirket ilgili mevzuat gereğince 30.06.2007 tarihinde mevcut bulunan 12.464.935 TL tutarındaki deprem hasar karşılığını özsermaye hesaplarında diğer sermaye yedekleri hesabına aktarmıştır.

Güneş Sigorta A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 238.699.996 TL olup bu tutarın 150.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 50.886.772 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 8.413.761 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 10.123.394 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 16.584.556 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 19.128.551 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, -42.696.600 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından ve geriye kalan 26.259.562 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2011 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesinde herhangi bir değişiklik olmamış olup şirketin ödenmiş sermayesi 150.000.000 TL olarak yer almaktadır. 31.12.2011 itibarıyla şirketin kayıtlı sermaye tavanı 300.000.000 TL olup şirketin 31.12.2011 itibarıyla çıkarılmış ve tamamı ödenmiş 1.500.000.000 adet hisseden oluşan 150.000.000 TL ödenmiş sermayesi bulunmaktadır. Şirket 2011 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmemiştir.

Güneş Sigorta A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 242.569.367 TL olup bu tutarın 150.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 17.793.828 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 8.790.834 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 11.409.216 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 27.447.133 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 56.873.157 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, -17.164.294 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından ve geriye kalan - 12.580.507 TL'lik kısmı dönem net zararından oluşmaktadır. 2012 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 150.000.000 TL olup şirket bu faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artışına gitmemiştir. 31.12.2012 tarihi itibarıyla şirketin çıkarılmış sermayesi 3000.000.000 TL olup tamamı ödenmiş her biri 0,1 TL değerindeki 3.000.000.000 paydan ibarettir. Şirket 2499 sayılı kanun hükümlerine göre kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olup 31.12.2012 itibarıyla şirketin çıkarılmış ve tamamı ödenmiş 1.500.000.000 adet hisseden oluşan 150.000.000 TL ödenmiş sermayesi bulunmaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, şirket 2012 faaliyet döneminde sermaye artırımına gitmemiştir.

Bu çerçevede, Güneş Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010-2012 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, dolayısıyla iç kaynaklardan sermaye artırımının da söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

e) **Ray Sigorta A.Ş.**
Ray Sigorta A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 51.511.338 TL olup bu tutarın 137.069.856 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 2.017.811 TL'lik kısmı hisse senedi ihraç primlerinden, 16.942.762 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, - 75.920.878 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, - 28.598.213 TL'lik kısmı dönem net zararından oluşmaktadır. Şirket, yönetim kurulu kararı ile 200.000.000 TL olan kayıtlı sermaye tavanı içerisinde çıkarılmış sermayesini 40.049.856 TL nakit karşılığı karşılanmak suretiyle ödenmiş sermayesini 97.020.000 TL'den 137.069.856 TL'ye yükseltmiştir. Buna göre, şirket 2010 döneminde sermaye artırımına gitmemiştir.

Ray Sigorta A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 86.461.101 TL olup bu tutarın 163.069.856 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 2.070.152 TL'lik kısmı hisse senedi ihraç primlerinden, 25.262.416 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, - 104.281.700 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 340.377 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2011 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesinin yönetim kurulu kararına istinaden, 1.492.000 TL'lik kısmı halka açık hisse sahipleri tarafından, 24.508.000 TL'lik kısmı diğer hissedarlar tarafından

karşılansın suretiyle 26.000.000 TL artırılarak ve 200.000.000 TL kayıtlı sermaye tavanı içerisinde 137.069.856 TL'den 163.069.856 TL'ye yükseltilmiştir. Buna göre, şirket 2011 döneminde sermaye artırımına gitmekle birlikte, artırılan sermayesini nakdi kaynaklardan karşılamış olup şirket iç kaynaklardan sermaye artırımına gitmemiştir. Ray Sigorta A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 90.198.223 TL olup bu tutarın 163.069.856 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 2.070.152 TL'lik kısmı hisse senedi ihraç primlerinden, 24.798.986 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, - 103.477.893 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 3.737.122 TL'lik kısmı dönem net kârından oluşmaktadır. 2012 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 163.069.856 TL olup şirket bu faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artışına gitmemiştir. 31.12.2012 tarihi itibarıyla şirketin tamamı ödenmiş 16.306.985.600 adet hisse senedi bulunmakta olup şirketin hisse senetlerinin her biri 1 Kr nominal değerde olup toplam nominal değer 163.069.856 TL'dir. Buna göre, şirket 2012 döneminde sermaye artırımına gitmediğinden, iç kaynaklardan sermaye artırımına da söz konusu olmamıştır.

Bu çerçevede, Ray Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010 ve 2011 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına gitmekle birlikte sermaye artırımını nakdi kaynaklardan karşıladığı, 2012 faaliyet döneminde ise herhangi bir sermaye artırımına gitmediğinden iç kaynaklardan sermaye artırımının da söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

Ö) Yapı Kredi Sigorta A.Ş.

Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 2010 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 313.281.250 TL olup bu tutarın 80.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 118.495.352 TL'lik kısmı sermaye düzeltmesi olumlu farklarından, 18.811.781 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından, 9.350.548 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 10.293.377 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 49.633.371 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, 9.485.885 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 21.991.266 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, 24.592.427 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, - 18.925.162 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 34.742.216 TL'lik kısmı dönem net kârından, 3.898.754 TL'lik kısmı dağıtımına konu olmayan dönem kârından, 96.289 TL'lik kısmı ise azınlık paylarından oluşmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu 5.1.e hükümlerine göre şirketlerin aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançların %75'lik kısmı en az beş tam yıl süreyle pasifte özel bir fon hesabında tutulması kaydıyla kurumlar vergisinden müstesna tutulur. İstisna edilen kazanç beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilemez veya işletmeden çekilemez. Yapı Kredi Sigorta A.Ş., 2010 yılında gerçekleştirmiş olduğu bina satışından sağlanan ve tamamı TMS uyarınca hesaplanıp gelir tablosunda yatırım gelirleri içinde muhasebeleştirilen 3.711.141 TL satış kârının VUK'a göre hesaplanmış olan 5.198.339 TL tutarındaki kısmının %75'ine denk gelen 3.898.754 TL'yi bilançoda özsermaye altında dönem net kârı grubu içerisinde dağıtımına konu olmayan dönem kârı olarak sınıflandırmıştır. Şirketin tamamı ödenmiş 8.000.000.000 adet payı bulunmaktadır. Şirket 2010 döneminde sermaye artırımına gitmediğinden, iç kaynaklardan sermaye artırımına da söz konusu olmamıştır.

Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 2011 yılı bilançosu incelendiğinde, şirketin özsermaye toplamı 354.383.679 TL olup bu tutarın 80.000.000 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 118.495.352 TL'lik kısmı sermaye düzeltmesi olumlu farklarından, 18.811.781 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından, 13.249.303 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 16.494.504 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 50.255.715 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, - 3.507.277 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 21.991.266 TL'lik kısmı diğer kâr yedeklerinden, 11.518.276 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, - 26.480.569 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 76.482.642 TL'lik kısmı dönem net kârından, 5.118.045 TL'lik kısmı dağıtımına konu olmayan dönem kârından, 109.238 TL'lik kısmı ise azınlık paylarından oluşmaktadır. 31.12.2011 itibarıyla şirketin kayıtlı sermaye tavanı 250.000.000 TL'dir. Şirket 2011 döneminde sermaye artırımına gitmediğinden, iç kaynaklardan sermaye artırımına da söz konusu olmamıştır.

Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 2012 yılı bilançosu incelendiğinde, , şirketin özsermaye toplamı 417.593.271 TL olup bu tutarın 101.991.226 TL'lik kısmı ödenmiş sermayeden, 118.495.352 TL'lik kısmı sermaye düzeltmesi olumlu farklarından, 18.811.781 TL'lik kısmı sermayeye eklenecek satış kârlarından, 18.367.348 TL'lik kısmı diğer sermaye yedeklerinden, 28.553.536 TL'lik kısmı yasal yedeklerden, 43.632.968 TL'lik kısmı olağanüstü yedeklerden, - 6.315.569 TL'lik kısmı finansal varlıkların değerlemesinden, 2.105.183 TL'lik kısmı geçmiş yıl kârlarından, - 19.965.350 TL'lik kısmı geçmiş yıl zararlarından, 103.362.035 TL'lik kısmı dönem net kârından, 45.665 TL'lik kısmı dağıtımına konu olmayan dönem kârından, 133.949 TL'lik kısmı ise azınlık paylarından oluşmaktadır. 2012 faaliyet döneminde, şirketin ödenmiş sermayesi 180.000.000 TL olup şirket bu faaliyet döneminde yönetim kurulu kararı ile çıkarılmış sermayesini, 21.991.266 TL'lik kısmını diğer kâr yedeklerinden karşılamak suretiyle 80.000.000 TL'den 101.991.266 TL'ye çıkarmıştır. 31.12.2012 itibarıyla şirketin kayıtlı sermaye tavanı 250.000.000 TL'dir. Buna göre, 2012 faaliyet döneminde 21.991.266 TL sermaye artırımına gitmiş olup sermaye artırımını şirketin diğer kâr yedeklerinden, diğer bir ifadeyle iç kaynaklardan karşılamıştır.

Bu çerçevede, Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010 ve 2011 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına gitmediği, 2012 faaliyet döneminde ise iç kaynaklardan sermaye artırımına gittiği anlaşılmıştır.

Genel Değerlendirme:

Çalışmada inceleme kapsamına alınan ve sigorta sektöründe faaliyet gösteren ve halka arz olunan şirketlerden;

- Aksigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, bu kapsamda iç kaynaklardan da sermaye artırımının yapılmadığı,
- Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş. 2010 ve 2012 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, 2011 faaliyet döneminde ise ödenmiş sermayesini 50.000.000 TL artırmak suretiyle toplam sermayesini 250.000.000 TL'den 300.000.000 TL'ye yükselttiği ve artırılan sermayenin şirketin iç kaynaklarından karşılandığı,
- Aviva Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 dönemlerine ilişkin finansal verileri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, şirketin 2010 yılında herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, 2011 ve 2012 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına giderek ödenmiş sermayesini 75.000.000 TL artırmak suretiyle toplam sermayesini 150.000.000 TL'ye yükselttiği ve artırılan sermaye nakdi kaynaklardan karşılandığı,
- Güneş Sigorta A.Ş.'nin 2010-2012 faaliyet döneminde herhangi bir sermaye artırımına gitmediği, dolayısıyla iç kaynaklardan sermaye artırımının da söz konusu olmadığı,
- Ray Sigorta A.Ş.'nin 2010 ve 2011 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına gitmekle birlikte sermaye artırımını nakdi kaynaklardan karşıladığı, 2012 faaliyet döneminde ise herhangi bir sermaye artırımına gitmediğinden iç kaynaklardan sermaye artırımının da söz konusu olmadığı,
- Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin 2010 ve 2011 faaliyet dönemlerinde sermaye artırımına gitmediği, 2012 faaliyet döneminde ise iç kaynaklardan sermaye artırımına gittiği anlaşılmıştır.

Bu çerçevede, inceleme kapsamında alınan 6 şirketten 2 şirketin iç kaynaklardan sermaye artırımına gittiği, diğer şirketlerin ise iç kaynaklardan sermaye artırımına gitmediği tespit edilmiştir.

III. SONUÇ

Şirketlerin üç ayrı sermaye artırımı şekli bulunup bunlardan biri iç kaynaklardan sermaye artırımdır. Bu çalışma ile halka arz yoluyla faaliyet gösteren şirketlerin sermaye artırımı şekillerinden iç kaynaklardan sermaye artırımının yeri ve önemine değinilmektedir. 6102 sayılı TTK'nın 462. Maddesinde yer alan iç kaynaklardan sermaye artırımını uygulamada ihtiyaç olan bir hususun kanunlaştırılmasıdır. Bu maddeye göre genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir.

Çalışmada halka arz yoluyla faaliyet gösteren şirketlerin iç kaynakları kullanmak suretiyle sermaye artırımına gidip gitmedikleri, gitmişler ise hangi kalemlerin kullanıldığına ve usulüne değinilmiştir. Bu bilgiler ışığında halka arz olunan sigorta firmalarında 2010-2012 yıllarında iç kaynaklardan sermaye artırımları incelenmiştir. Ulaşılan sonuçlara göre de şirketlerden Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş. ve Yapı Kredi Sigorta A.Ş.'nin sermaye artırımını bir faaliyet dönemi ile sınırlı olmak üzere iç kaynaklardan karşıladığı, iç kaynakların dışında çoğunlukla sermaye taahhüdü yoluyla artırımı yoluna gittiği tespit edilmiştir.

Ulaşılan bu sonuç ile şirketlerin sermaye artırımlarında iç kaynakların çok fazla kullanılmadığı bunun yerine sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımına gittiği tespit edilmektedir. Bunu, şirketlerin iç kaynaklardan sermaye artırımının 6102 sayılı TTK ile yasal dayanağa yeni ulaşmasına bağlayabiliriz.

KAYNAKÇA

- Akkale, G. Ruveyda, "Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırımı Usulü", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt XVII, 2013, 21-44.
- Akyol, E. Mehmet, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yedek Akçeler", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 238, Ekim 2012, www.yaklasim.com.tr, (erişim tarihi: 05.11.2013).
- Altaş, Soner, "Yeni TTK'da Anonim Şirketlerin Sermaye Artırımları İçin Öngörülen Temel Yenilikler Ve Değişiklikler", **Mali Çözüm Dergisi**, Kasım-Aralık 2012, 137-148.
- Altaş, Soner, "Kanuni Yedek Akçelerin Sermaye Artırımında Kullanılmasında Yapılan Hatalar", **Yaklaşım Dergisi**, <http://www.ozdogrular.com/content/view/15089/>, (erişim tarihi: 12.12.2013).
- Ercan, İbrahim, "Sermaye Azaltımı ve Vergisel Açidan Değerlendirilmesi", **Mali Çözüm Dergisi**, Temmuz-Ağustos 2012, 219-228.
- Karadeniz, Salim, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Sermaye Koyma ve Arttırma İşlemler", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 238, Ekim 2012, www.yaklasim.com.tr, (erişim tarihi: 12.09.2013).
- Komisyon Raporu: **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu**, Esas No:1/324, 96.
2. Nazalı, Ersin., "İç Kaynak ve Fon Açmazında Sermaye Artırımı", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 242, Şubat 2013, www.yaklasim.com.tr, (erişim tarihi: 2.08.2013).
- Öncü, Ekrem; "<http://www.thelira.com/yazar/31/ekrem-uncu/2098/yeni-ttknin-sermaye-artirimina-iliskin-usullerine-uyulmamasinin-cezai-yaptirimlari-nelerdir>", erişim tarihi: 14.11.2013.
- T.C. Yasalar (14.02.2012) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı).
- Şengür, D.Evren, "Yeni Türk Ticaret Kanunu İle Anonim Şirketlerde Sermaye İle İlgili Getirilen Yenilikler", **Mali Çözüm Dergisi**, Ocak-Şubat 2011, 97-119.
- Yavuz, Mustafa, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı", **Mali Çözüm Dergisi**, Temmuz-Ağustos 2013, 129-137.
- Yıldız, Ekrem, "İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı ve Sermaye Piyasalarına Etkileri", **Atatürk Üniversitesi İşletme Bölümü Dergisi**, Cilt 20, Nisan-Kasım 1991, 99-117.